

Šimtas metų su „Aušros“ vardu

„O jeigu kartais, po daugio metų/ Sueisim vėl, mieli draugai,/ Tai mūsų gretos jau bus praretę/ Ir pasikeitę mūs veidai,/ Tik širdis viena, ilgesio pilna,/ Skausmo kupina, pasiliks jauna!“- taip J.Aistis, vienas garsiausių „Aušros“ gimnazijos auklėtinių, 1945 m. rašė eilėraštyje „Draugystė“. Šis tekstas, tapęs mokyklos himnu, lyg gija jungia įvairių laikmečių *aušrokus* ir skatina ieškoti skirtingas kartas vienijančių vertybių.

Šiandien daugelis Kauno širdy – Laisvės alėjoje – įsikūrusios „Aušros“ gimnazijos kitaip vadinamos ir nepamena, nors mokyklos pavadinimas keitėsi daug kartų. Pirmoji Kauno lietuvių gimnazija, Kauno „Saulės“ gimnazija, Kauno I – oji valstybinė gimnazija, Kauno valstybinė „Aušros“ gimnazija, Kauno „Aušros“ berniukų ir mergaičių gimnazija su komercinėmis klasėmis, Kauno „Aušros“ valstybinė berniukų gimnazija, Kauno I–oji vidurinė mokykla, Kauno I–oji berniukų gimnazija, Kauno Komjaunimo vidurinė mokykla, Kauno „Aušros“ vidurinė mokykla, Kauno „Aušros“ gimnazija – tai vis mūsų mokyklos, šiemet švenčiančios šimtmetį, vardai skirtingais istoriniais laikotarpiais. Pavadinimų kaita liudija ne tik apie šlovingą praeitį, bet ir apie gimnazijai tekusius sudėtingus laiko išbandymus. Taigi prisiminkime mokyklos istoriją.

1915 m., Pirmojo pasaulinio karo metu, su besitraukiančia rusų kariuomene iš Kauno pasitraukia daug inteligentų, miestas užimtas vokiečių, likę šviesuoliai suskumba naudotis dar neįsitvirtinusios vokiečių valdžios silpnumu ir steigia pirmąsias lietuviškas mokyklas. Saliamonas Banaitis, aktyvus visuomenės veikėjas ir lietuviškos spaustuvės savininkas, 1915 m. rugsėjo mėnesį gauna vokiečių valdžios leidimą steigti pirmąją lietuvišką gimnaziją. Naujai įsteigtoje mokykloje metų pabaigoje mokėsi ne tik lietuviai, bet ir kitų tautybių vaikai, iš viso apie 60 mokinių.

Žinoma, jog 1917 m. gimnazijoje buvo mokoma tikybos, lietuvių, vokiečių, prancūzų, lotynų kalbų, istorijos, geografijos, algebros, aritmetikos, geometrijos, dailyraščio, piešimo, dainavimo, nuo penktos klasės dėstyta fizika ir chemija. Pusmečio pabaigoje buvo susumuojami visų dalykų pažymiai ir vedamas bendras metinis įvertinimas. Prasčiausiai besimokantiems sužinojus rezultatus tekdavo lankyti pataisas arba net kursą kartoti. Gimnazistų elgesys buvo stebimas bei vertinamas griežtai. Ypač nukentėdavo be rimtos priežasties praleidžiantys pamokas, bet galima rasti duomenų, jog nebuvo giriama ir už jaunatviškas išdaigas, pvz., „šaukimą praeiviams atidarius langą į gatvę“.

Mokykla kurį laiką neturėjo tinkamų patalpų. Tik 1927 m. paleidus Seimą, buvusiuose Seimo rūmuose įsikūrė „Aušros“ mergaičių gimnazija, o senajame pastate „Aušros“ berniukų gimnazija.

Dažnai girdime sakant, jog vardo parinkimas yra labai atsakingas momentas. „Aušros“ gimnazijos vardo suteikimo istorija solidi ir įpareigojanti. 1923 m., minint „Aušros“ laikraščio 40–ies metų sukaktį, mokyklos direktoriaus prof. M. Biržiškos iniciatyva gimnazija buvo pavadinta Kauno valstybine „Aušros“ gimnazija. Gavusi garbingą „Aušros“ vardą, gimnazija tarsi įsipareigojo tęsti prof.P.Dovydaičio ir prof.M.Biržiškos – Nepriklausomybės akto signatarų bei gimnazijos vadovų – darbus, neišsižadėti jų idėjų. Idealistinis signataro P. Dovydaičio siekis „padirbėti Aukščiausiai

Tiesai, Gėriui ir Grožiui“ visais laikais buvo artimas ir svarbus gimnazijos bendruomenei, puoselėjančiai humanistines vertybes. Šie buvusio direktoriaus žodžiai ir šiandien žinomi kiekvienam gimnazistui.

Gimnazijos išskirtinumą prieškarui liudija buvusių mokinių pastangos įamžinti mokyklos atminimą. Toronte 1990m. buvusių ugdytinių iniciatyva buvo išleista knyga *Prisimenam „Aušrą“*, vėliau šis leidinys papildytas informacija, kuri buvo nepasiekiamo sovietmečiu.

Simboliška, kad 1918 m. vasario 16d. Nepriklausomybės Akto signatarų S.Banaičio, M.Biržiškos ir P. Dovydaičio misiją tęsė gimnazijos ugdytiniai, jau kitais laikais stoję prie Lietuvos valstybės vairo. 1990m. kovo 11 d.Nepriklausomybės Akto signatarai prof. Vytautas Landsbergis, Aloyzas Sakalas, Audrius Butkevičius – visada laukiami buvę gimnazijos mokiniai.

Kiekvieno gimnazijoje besimokiusio ar ją baigusio istorija – tai ir gimnazijos istorija, kuri, prasidėjusi Pirmojo pasaulinio karo metais, taip niekada ir nenutrūko, nes ir šiandien gimnazija šurmuliuoja, toliau kurdama ir tęsdama savo istoriją.

Didžiuojamės, jog tarpukariu ir pokariu „Aušros“ gimnazija išugdė daugybę iškilių visuomenės, meno, kultūros veikėjų. Dabartiniai mokiniai pagarbiai nuščiūva išgirdę, jog gimnazijoje mokėsi Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus, poetai J.Aistis ir A.Miškinis, rašytojas A.Škėma, rezistentas Juozas Lukša–Daumantas ir gausybė kitų žinomų žmonių.

Smagu, jog ir vėlesniais laikais gimnaziją baigė daug žymių mokslininkų, medikų, akademikų, menininkų, teisininkų, Seimo narių ar tiesiog paprastų šiltų žmonių.

Aušros – pakilimo, švieso – dvasia „Aušros“ gimnazijoje gyva, ja ugdyta gimnaziją šiemet baigs jau 98–oji abiturientų laida, o rugsėjį, kaip ir kasmet, gimnazijos duris pravers nauji mokiniai.

Nenutrūkstantis buvusių mokinių ryšys su gimnazija primena, jog Lietuvoje ir visame pasaulyje yra nemažai žmonių visiems laikams save vadinsiančių *aušroka*is ir visada norėsiančių į gimnaziją sugrįžti, todėl tegu skirtingas kartas vienijantis skambus „Aušros“ vardas būna lyg tiltas spalio mėnesį vėl subursiantis buvusių mokinius, gimnazijos draugus ir gimnazijos bendruomenę renginyje, skirtame gimnazijos šimtmečiui, kurį numatoma švęsti 2015 m. spalio 23d.

Lietuvių kalbos mokytoja Lina Sutkuvienė